

Dagelijkse meting pens-pH als inzet voor een betere rantsoenefficiëntie

Pensverzuring in beeld

Pensverzuring kort na afkalven kan zorgen voor gezondheidsproblemen verderop in de lactatie. Voerfabrikant ForFarmers is bezig met een veldproef met een bolus die de zuurtegraad in de pens in beeld brengt, zodat tijdig ingrijpen mogelijk wordt.

tekst **Jaap van der Knaap**

Te veel zetmeel en suiker in het rantsoen en te weinig herkauwactiviteit. Het zijn vaak koeien aan het begin van de lactatie die wel al het krachtvoer opnemen, maar te weinig ruwvoer vreten en daardoor last krijgen van pensverzuring.' Bertho Boswerger, specialist R&D rundvee bij voerfabrikant ForFarmers, legt in het kort de oorzaak uit van pensverzuring bij melkvee. 'Je ziet het vaak niet eens aan de koe zelf dat ze pensverzuring heeft; de melkgift is in veel gevallen nog prima. De problemen worden pas op lange termijn zichtbaar, bijvoorbeeld door klauwbevangenheid of een matige conditie.' Volgens Richard Dijkstra, productmanager rundvee bij ForFarmers, heeft één op de vijf koeien in meer of mindere mate pensverzuring. 'Bij acute pensverzuring stopt een koe met vreten en melk geven. De subklinische vorm komt nog veel vaker voor. Pensverzuring is af te lezen aan een laag vetgehalte, maar melkcontrole vindt maar eens in de vier weken plaats. Dan loop je achter de feiten aan.'

Meting per tien minuten

Herkauwactiviteit en pensvulling zijn ook indicatoren voor pensverzuring,

De pH-bolus verzendt draadloos gegevens over zuurtegraad en temperatuur in de pens

maar lastig te meten. Daarom startte ForFarmers recent met een proef waarbij een bolus oraal aan de koe gegeven wordt die de zuurtegraad en de temperatuur in de pens meet. 'Iedere tien minuten vindt er een meting plaats', legt Boswerger uit. 'De gegevens worden draadloos verzonden en zijn online te bekijken.' Een optimale pens-pH ligt volgens Boswerger tussen 6 en 6,5, maar is afhankelijk van het gevoerde rantsoen. Een pH lager dan 5,5 betekent pensverzuring. 'Door enkele koeien op een bedrijf een bolus te geven krijg je een beeld van de werking van een rantsoen voor het hele koppel.' Figuur 1 geeft de gegevens weer van een vaars die twee weken na afkalven 25 kilo-

gram melk gaf op een rantsoen met mais en weidegang. Volgens Boswerger zijn de pH-schommelingen te groot. 'We hebben geadviseerd om aan het rantsoen een product toe te voegen dat de pH neutraliseert. Figuur 1 toont in oranje hoe snel dat werkt; vanaf 15 september is de buffer gevoerd, waarna de pH stabiliseert.' De bolus meet eveneens de temperatuur in de pens. In figuur 1 is te zien dat wanneer het dier grote hoeveelheden water dronk, de temperatuur tijdelijk daalde.

Rantsoenefficiëntie verhogen

ForFarmers volgt op vijf bedrijven met verschillende voersystemen de verrichtingen van de pH in de pens. 'De bolus werkt twee maanden, daarna zijn de gegevens niet meer betrouwbaar', aldus Dijkstra. 'Door elke maand één of twee nieuwmelkte koeien een bolus in te geven kun je de veestapel goed monitoren.' De vijf deelnemers zijn volgens Boswerger enthousiast over de bolus, die door Smaxtec animal care in Oostenrijk is ontwikkeld. ForFarmers heeft de exclusieve verkooprechten voor Nederland en Duitsland. De indicatieprijs is 700 euro per bolus. 'Het monitoren van de pens-pH is niet alleen om gezondheidsproblemen te voorkomen, maar ook om het rantsoen optimaal te benutten', verdedigt Boswerger de prijs. 'Een te hoge pH kan immers ook. Wanneer de pH boven de zeven zit, behaal je niet het maximale resultaat. Met een kleine aanpassing van het rantsoen kun je dan veel efficiënter produceren. Wanneer je dat meerekent, dan is een investering van een aantal bolussen per jaar beslist interessant.'

Figuur 1 – Zuurtegraad en temperatuur in de pens, uitgezet in dagen, bij een verse vaars

